

ÉLIÁŠ DOMINIKA

A TOLERANCIA-SOROZAT MESEORSZÁGA AZ OSZTÁLYTEREMBE LÉP

A gyermekek élete ugyanúgy nem egyszerű, mint a felnőtteké, hiszen a mindennapokban számos esetben szembesülnek nehéz helyzetekkel és bonyolult kérdésekkel. A szülők és pedagógusok feladata, hogy okosan és egyensúlyozva beszélgessenek az adott szituációról, amelyben a gyermek nem találja meg a helyét. A gyermek jobb esetben kérdez. Azonban találkozhatunk olyan esettel is, mikor csak a szemével jelezi, hogy nyomja valami a lelkét. A mese segíthet átlendülni ezen az akadályon és jó beszédindító lehet. Az ilyen esetekben nagyszerű választásnak találhatjuk a *Tolerancia-sorozat* meséit (Pásztor Csörgei, 2011).

A *Tolerancia-sorozat* 2009-ben indult útjára a Csimota Könyvkiadó gondozásában. A kiadó rövid múltjának ellenére (a piacra 2003-ban tört be) számos hazai és külföldi elismerést vívott ki magának az olvasók és a szakmai közönség táborában is (Villányi, 2013). A nagy sikerhez hozzájárul az is, hogy a kiadó igyekszik a külföldi mintákat korszerűsíteni a magyar meseírók és illusztrátorok segítségével. Így nemzetközi és magyar kiadványok is helyet kapnak a *Tolerancia-sorozatban* (Lapis, 2017).

A szocioérzékenyítésre összpontosító sorozat jelszava az elfogadás. Az összes megjelent mese valamilyen problémakört dolgoz fel, egyedi módon. A mesék segítenek a gyermekeknek elfogadni a másságukból adódó kirekesztést, külsőjüket, önmagukat, másokat, valamint megbirkózni a halál és az elmúlás gondolatával (Pásztor Csörgei, 2011). Mindezt mesei keretben teszik, eltávolodva a direkt ismeretterjesztő és a didaktikai szándéktól (Tsík, 2011).

A Csimota Könyvkiadó könyvei nemcsak a tabudöntésben játszanak nagy szerepet, hanem a képi ábrázolásban is egyedül alkot(t)nak (Lapis, 2017). A képi megjelenítésnél nagyon fontos, hogy a szöveg hangulatát közvetítse (Tsík, 2011). A művészi értékű illusztrációk abszurd, humoros, szemet gyönyörködtető, játékos formában jelennek meg a szöveg mellett (Lapis, 2017).

A történetek szereplői sem hétköznapiak. Találkozhatunk csúnya királyfival, mások által igencsak fehérnek vélt királylánnyal és Down-szindrómás kistestvérrel is. A sorozatban megjelenő mesék műfaja is sokrétű, még verses formában megírt történet is található a darabok között. Népmesei környezettől egészen a modern városi helyszínig találkozhatunk az irodalmi mese különleges főhőseivel, akik másságukból adódóan korántsem átlagosak (Farkas, 2011).

A sorozat részei olyan alapvető gondolatokat közvetítenek, mint például vállalni kell önmagunkat, még akkor is, ha a könnyebbik út a megalkuvás, vagy bízunk magunkban és tartunk ki, mert akkor elérjük a célunkat (Pásztor Csörgei, 2011). A másik fontos gondolata a történeteknek, hogy a cél nem szentesíti az eszközt. Az erkölcsi magatartás a legfontosabb, még akkor is, ha ehhez fehér sárkánnyá kell változni (Farkas, 2011).

A sorozat egyediségével a gyermekkönyvpiac hiányát próbálja betölteni, hiszen a célcsoportot – a többi érzékenyítő sorozattal szemben – óvodás és kisiskoláskorú gyerekek alkotják. A sorozatban eddig 13 könyv jelent meg, amelyek a következők:

- Bosnyák Viktória: *A szomorú kacagány* (2014)
- Lawrence Schimel (fordította Szabó T. Anna): *A fiú és a kém* (2014)
- Marosi Krisztina: *Az Illatok és Hangok Órzoje* (2014)
- Szegedi Katalin: *Palkó* (2013)
- Orit Gidali (fordította Szabó T. Anna): *Nóra, a gondolatolvasó* (2013)
- Agnés Lacor (fordította Szabó T. Anna): *Lili* (2011)
- Benedek Elek (szerkesztette Csányi Dóra): *A csúnya királyfi és a szép királykisasszony* (2011)
- Szegedi Katalin: *Lenka* (2010)
- Szulyovszky Sarolta: *A hálás virág* (2010)
- Finy Petra: *A Fehér Hercegnő és az Arany Sárkány* (2009)
- Böszörményi Gyula: *Emberke színe* (2009)
- Davide Calli (fordította Szabó T. Anna): *Az ellenség* (2014)
- Csányi Dóra, Pócz Borbála: *Jogod van* (2008)

A felsorolt művek közül a sorozatnak azokat a köteteit emelem ki, melyekhez a következő lapszámokban kínálok óratervet. Ezek mindegyike a másság elfogadására és a toleranciára nevelést tartja szem előtt.

Szegedi Katalin *Lenka* és *Palkó* című művei tulajdonképpen ikerkönyvet alkotnak. Az ikerkönyv egy élethelyzetet tematizál két különböző szemszögből. Mindkét mű a nemi sztereotípiákra kívánja felhívni az olvasók és hallgatók figyelmét. A köteteken keresztül betekintést kapunk két kisiskolás gyermek hétköznapijába, ahol a barátok nélkül igencsak unalmas az élet. Egyik szereplő sem teljesíti a tipikus női és a tipikus férfi ideált. Lenka túlsúlyos kislány és Palkó sovány kisfiú, ezért kortársaik kirekesztik őket. Lenkát mélyebben megérinti a kiközösítés, befelé fordul és szabadidejében rajzol. Palkó a verbális bántások ellenére pozitívan látja a dolgokat, szembenéz a megbélyegzéssel és barátokat keres. Ekkor talál egymásra a két kirekesztett

fiatal és barátságot kötnek (Petres Csizmadia, 2022, 57–71).

Böszörményi Gyula *Emberke színe* című meséje szeretné bennünk megerősíteni, hogy emberbőrszínétől függetlenül mindenki egyenlő, hiszen mindenkinek van keze, lába, szeme, füle és mindenki lát, hall, szeret. A könyv két főszereplője, Ég Atyácska és mindent tudó felesége, Hold Anyóka, akik a Föld megteremtésével foglalkoznak. Azonban mikor az embert szeretnék megformálni, gond adódik. Hold Anyóka szerint mindenki egyformán nézett ki, ezért unalmasnak vélte őket. Ekkor születik meg a gondolat, hogy ötféle színű embert formálnak meg: rózsaszínt, rézbőrűt, ébenfeketét, sárgát és barnát. Azonban Hold Anyókának csak az emberek megformálása után jutott az eszébe, hogy ez a sokféle ember nem biztos, hogy jól kijön majd egymással.

Orit Gidalitól *Nóra, a gondolatolvasó* című könyve arról szól, hogy az emberek gyakran nem azt mondják, amit gondolnak. A mese főszereplője, Nóra, elpanaszolja az anyukájának, hogy az óvodában egy kisfiú csúfolta őt. Nórát mélyen érinti a dolog és anyukája szeretne rajta segíteni, ezért egy varázspálcát ad át Nórának, amivel az emberek igazi gondolatát látja. Így könnyen megértheti, hogy a csúfolódások mögött érzelmi viharok állnak, s ekkor a legjobb megoldás a megértés.

Szulyovszky Sarolta *A hálás virág* című meséjében a halál, az elmúlás és az örök körforgás témakörét dolgozza fel. A könyv érdekessége, hogy a csodaszép grafikák alatt csupán 1-1 verssor olvasható. A történetben megismerkedhetünk Géza nagyapóval és Kató nagymamával. Nagyon szeretik mindketten a kertjüket. A kert a gondozást csodaszép virágokkal hálálja meg. Egyszer egy „merek nyakú, rikítóan piros, borzas fejű” (Szulyovszky, 2010, 5) művirág jelenik meg a kertben. Amilyen titokzatosan megjelent a művirág, olyan titokzatosan is távozott el a kertből, s azóta Kató nagymama sem jár ki többé a kertbe. A művirág Kató nagymama életben akarását szimbolizálja.

Bosnyák Viktória *A szomorú kacagány* című mesekönyvében megismerkedünk a kerti kacagány virágokkal és a mezei kacabajka virágokkal. A kacagányok és kacabajkák két etnikumot, nemzetet, kultúrát szimbolizálnak, akik elidegenedtek egymástól. A két nép közti gyűlölködésnek Lipi és Pity Panka barátsága vet véget, és a virágok megismerik egymás igazi arcát.

Lawrence Schimel *A fiú és a kém* című meséjének érdekessége, hogy kétnyelvű mesekönyv, magyarul és angolul is olvashatjuk a szöveget. A mese toleranciára, egymás megismerésére és elfogadására igyekszik ösztönözni olvasóit és hallgatóit. A történet fókuszja, hogy hogyan viselkedünk, ha a megszokott helyett valami vagy valaki mással találkozunk. A mű azzal kezdődik, hogy egy fiú iskolába menet meglát egy idegent a kisvárosban, ahol él. Aztán másnap és harmadnap is látja az idegent a padon, aki nagyon figyel és ír valamit. A fiú megpróbálja elolvasni, hogy mit ír az idegen, de nem érti azt a nyelvet, amit a férfi használ. Ekkor a fiú fantáziálni kezd az idegenről és szüleinek meséli el azt. A felnőttek ahelyett, hogy megismernék az idegent, el szeretnék űzni a kisvárosból. A feldúlt tömeget egy egyetemista fiú csitítja le, kisebb-nagyobb sikerrel.

(Folytatjuk.)

A tanulmány bírálati folyamaton ment keresztül.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Farkas Kinga (2011): *Egyszer volt, hol nem volt a tolerancia*. In: Gyerekszemle, 2011. 12. 13., url: <https://gyerekszemle.reblog.hu/egyszer-volt-hol-nem-volt-a-tolerancia> (Letöltés ideje: 2022. 03. 15.)
- Lapis József (2017): *A tükrön túl*. In: Műút, url: <https://www.muut.hu/archivum/23092> (Letöltés ideje: 2022. 03. 15.)
- Pásztor-Csörgei Andrea (2011): *Valami más*. In: Csodaceruza, 2011. július 1., url: <http://csodaceruza.hu/?p=4676> (Letöltés ideje: 2022. 03. 15.)
- Petres Csizmadia Gabriella (2022): *Nemi sztereotípiák a kortárs ikermeseregényekben*. In: Irodalmi Szemle, 65. évf., 3. sz., 57–71.
- Tsik Sándor (2011): *Csimota Kiadó igazi arca (Beszélgetés Csányi Dórával a kiadó Tolerancia-sorozatáról)*. In: CsimotaBlog, 2011. 05. 20., url: https://csimota.blog.hu/2011/05/20/a_csimota_kiado_tolerancia_sorozata_beszelgetes_csanyi_doraval (Letöltés ideje: 2022. 03. 15.)
- Villányi Róza (2013): *Tabuk a gyermekirodalomban*. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 3. sz. <http://ki2.oszk.hu/3k/2013/05/tabuk-a-gyermekirodalomban/> (Letöltés ideje: 2022. 03. 15.)

